

2016-09-15

Tjänsteskrivelse

Nacka vatten AB

Budget 2017 för Nacka vatten AB

Förslag till beslut

Styrelsen beslutar att budgetramen för Nacka vatten AB för 2017 blir 245,3 mnkr, uppdelat på 175 mnkr för VA-kollektivet och 70,3 mnkr för Avfallskollektivet. Med förbehållet att kommunfullmäktige i Nacka kommun fattar beslut om en oförändrad taxa för VA- och Avfallskollektiven.

Ärendet

1. Ansvar och uppgifter

Nacka vatten AB ansvarar för kollektiva bastjänster såsom rent vatten, omhändertagande av spillvatten och dagvatten samt avfall. Tjänsterna levereras till abonnenter inom VA-kollektivet enligt vattentjänstlagen och till abonnenter inom avfallskollektivet enligt miljöbalken. För båda kollektiverna finns kompletterande kommunala föreskrifter och taxor. För att leverera tjänsterna behövs drift- och underhållsåtgärder, re- och nyinvesteringar och kravställande på nyanläggningar som idag för VA-kollektivet till största delen kommer till genom exploateringsverksamheten som kommunstyrelsen i Nacka kommun ansvarar för.

2. Kortfattad beskrivning av utgångsläge

VA- och avfallsverksamheterna i Nacka kommun övergick till bolagsform den 1 september 2016. Per samma dag övergick samtliga tillgångar och skulder, rättigheter och skyldigheter till bolaget enligt ett särskilt överlåtelseavtal.

Vid övertagandet visar VA-verksamheten ett överskott på cirka 16 mnkr. I årsprognosen bedöms överskottet bli cirka 17,5 mnkr. Både utfallet och prognosen är relaterade till högre intäkter och framförallt lägre kostnader för kapitaltjänster främst p g a eftersläpning vad gäller aktivering av utförda arbeten.

Avfallsverksamheten redovisar vid övertagandet ett överskott om cirka 5 mnkr mot budget. Årsprognosen tyder även den på ett positivt utfall på drygt 7 mnkr. Inför 2015 omarbetades

taxekonstruktionen för att tydliggöra miljöstyrningen i taxan samt för att möta upp de ökade kostnaderna för entreprenader och kapitalkostnader för utbyggnaden av återvinningskapaciteten i kommunen. Intäkterna har blivit högre än budgeterat och kostnaderna något lägre. En stor del är hänförlig till förseningar i utbyggnaden av återvinningskapaciteten.

Sedan ett antal år har taxorna justerats uppåt från en låg nivå för att dels hämta igen ett historiskt underskott dels ge utrymme för ett omfattande reinvesteringsprogram inom VA och utbyggd återvinningskapacitet inom avfallsområdet. Underskottet var återhämtat redan 2015 men både reinvesteringsåtgärderna och utbyggnad av återvinningscentraler har försenats. Läget medför att ingen justering av taxenivåerna föreslås inför 2017.

3. Resursfördelning

Budgetärendet

VA-verket

VA-verksamheten har haft ett stort problem med underskott som ackumulerats under ett flertal år. Inför 2013 gjordes en översyn av taxan i Nacka kommun. Det ackumulerade underskottet har återhämtats under 2013 och 2014. Kravet på en VA-ekonomi i balans var därmed uppfyllt och ett upparbetat överskott finns på ca 9,3 mnkr från 2015 års utgång. Detta överskott prognostiseras att öka även under 2016 till cirka 16,8 mnkr.

Inför 2013 gjordes en bedömning att en samlad uppjustering av taxan på 30-40 % var nödvändig. Under 2013, 2014 och 2015 gjordes taxejusteringar på totalt 38 % på anläggningsavgifterna samt knappt 34 % på bruksavgifterna. Detta har gjort att vattentjänstlagens balanskrav uppfylldes redan vid utgången av 2015. I bedömning av behovet av taxejustering togs höjd för Nackas kommande expansion, så långt nu det var möjligt, och att ökad takt i reinvesteringarna i befintliga anläggningar och rörnät behövdes.

Den totala ramen för VA-verket uppgår till drygt 168 mnkr för 2016. Prognosen för intäkterna under 2016 är att de slutar på cirka 174,5 mnkr. De lägre räntekostnaderna under 2017, från 3,8% till 2,5%, ger lägre kostnader på cirka 5 mnkr. Sammanvägt blir bedömningen att ingen höjning av VA-taxan är befogat under 2017 eftersom balanskravet över tid då skulle vara svårt att hålla.

En annan osäkerhetsfaktor är att kapitaltjänstkostnaderna inte har nått den nivå som var prognostiserad för 2016 och det finns fortfarande viss osäkerhet inför 2017. Arbetet pågår med att få en mer exakt tidpunkt när exploateringsprojekt ska tas över från kommunen. Internt pågår arbetet med att också öka genomförandetakten på de egna investeringsprojekten så att de aktiveras i den takt som är tänkt.

Avfallsverket

Avfallsverket har haft en mer stabil ekonomi och hade en mindre justering och höjning av taxan för 2016 på 3 %. Denna höjning var för att ta höjd för de investeringar som planerats att vara färdigställda under 2016. Investeringarna har skjutits fram och kommer att bli färdiga under slutet av 2016 och under 2017. Detta har lett till både lägre kapitaltjänstkostnader samt lägre driftkostnader under 2016.

Avfallsverkets ram uppgår till drygt 66 mnkr under 2016. Intäkterna beräknas bli högre än budgeterat och ge cirka 70 mnkr på helår. Driftkostnaderna är drygt 1 mnkr lägre vilket framförallt beror på att återvinningscentraler (ÅVC) inte har startats i den utsträckning som var tänkt. Kapitaltjänstkostnaderna beräknas ge ett överskott på cirka 0,7 mnkr på helår. Totalt beräknas Avfallsverket ge ett överskott på drygt 7 mnkr mot budget. För 2017 ser ekonomin också bra ut. Dels har justeringarna som gjordes inför 2016 gett större intäkter än planerat. De lägre räntorna på lånat kapital från kommunen förväntas ge en positiv effekt under 2017 på cirka 0,5 mnkr. Sammantaget görs därför bedömningen att taxorna för 2017 inte behöver höjas.

Framåt planeras kretsloppsparken i Kil att byggas tillsammans med Värmdö kommun. Investeringen har i ett mycket tidig skede uppskattats till totalt ca 100 mnkr. Under hösten 2016 kommer en första kalkyl inom den förstudie som pågår. I bästa fall kan avtals-tecknande mellan parterna ske tidigt 2017 då också ett investeringsbeslut behöver fattas. Före årsskiftet kan ytterligare pengar behöva avsättas för att färdigställa förstudien där budgeten för Nackas del är 1,5 mnkr.

För att kunna åstadkomma anläggningen i Kil och behålla en hög service på verksamheten bedöms taxorna från 2018 behöva återgå till den tänkta ökningstakten på 1- till 2 % per år. Målet är att ha en stabil och förutsägbar taxa.

Styrelsens yttrande om budget 2017

Med anledning av de senarelagda aktiveringarna av framförallt exploateringsprojekt samt den lägre räntan från Nacka kommun gör styrelsen bedömningen att ingen höjning av taxorna behöver genomföras under 2017. De kommande åren kan taxorna komma att höjas med 1- till 2 % per år för att klara av de tillkommande anläggningarna när Nacka växer. Ramen för reinvestering i ledningsnät höjs för att klara av förnysetakten på det befintliga ledningsnätet samt tillkommande arbeten kopplat till Nackas kraftiga expansion. Antalet anställda kommer att öka, framförallt inom planering och utredning inom VA.

Tabell 2) Resursfördelning Nacka vatten, nettoresultat (tkr)

Verksamhet, tkr	Utfall 2015			Prognos 2016			Rambudget 2017			
	Kostnader (-) Intäkter (+)	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto
Va-verket		174 021	-160 293	13 728	175 000	-157 500	17 500	175 000	-175 000	0
Avfallsverket		64 195	-62 170	2 025	70 300	-63 100	7 200	70 300	-70 300	0
Summa Nacka vatten AB		238 216	-222 463	15 753	245 300	-220 600	24 700	245 300	-245 300	0

4. Checkar och avgifter

VA-taxa

Från 2013 har effekterna av översynen av konstruktionen i VA-taxan gett avsett resultat. Det ackumulerade underskottet har väntats till ett överskott. Kravet på en VA-ekonomi i balans är därmed uppfyllt. Med anledning av detta föreslås ingen höjning av nivån på VA-taxan för 2017.

Från 2018 och åren framåt kommer en höjning av taxorna på mellan 1- till 2 % troligtvis att behövas för den kommande expansionen när Nacka bygger stad. Samt att genomföra planerade reinvesteringar i befintliga anläggningar och römnät. Särskild uppmärksamhet krävs så att omotiverat överskott inte byggs upp

Efter översynen 2013 har ett antal justeringar av taxan genomförts. Målet har varit att landa på en stabil avgift som ska höjas med mellan 1- till 2-procent per år. Att koppla avgiften till ett index för de kommande åren bedöms inte vara realistiskt eftersom en osäkerhet främst i de framtida kapitalkostnaderna beroende på hur snabbt pågående arbeten kan komma att aktiveras. Samverkan med kommunens exploateringsverksamhet krävs för att komma till rätta med osäkerheten.

Avfallstaxa

En ny avfallstaxa tas fram varje år och träder i kraft 1 januari efter beslut i kommunfullmäktige. I 2017 års taxa föreslås inga större justeringar. Några poster som inte används förslås utgå, vissa poster tillkommer som medborgarna efterfrågar och vissa tjänster ändras i sitt upplägg. Nivån på den totala taxan är oförändrad i förslaget.

Inför 2016 omarbetades Avfallstaxan enligt följande:

- Lägre grundavgift för abonnenter som beviljats uppehåll eller dispens.
- Lägre grundavgift och avgift för sophämtning för abonnenter boende på Tegelön (på grund av lägre servicenivå än boende på fastland och Gåsö).
- Lägre avgift för verksamheter som sorterar matavfall i form av kvarnat (malt) matavfall till tank respektive förpackat matavfall.
- Nytt insamlingssystem för verksamheter som sorterar förpackat matavfall, via insamling i 370-literskärl.
- Nya tjänster; sluttömning och tömning/spolning (slamtömning av enskilda avlopp).

Med anledning av detta föreslås ingen höjning av nivån på avfalls-taxorna för 2017. Dock föreslås några mindre förändringar:

- Taxor som inte medborgarna använder tas bort från taxedokumentet
- Säsongen för hämtning av trädgårdsavfall förlängs till att gälla hela november ut.
- Pris för sk dragväg förändras så att det finns incitament att flytta ut sophämtningen nära hämtställe.
- Städning av soprum och sopbehållare införs som en tjänst.
- Taxa inkl. hyra för nedgrävda behållare införs.

Ambitionen är sedan tidigare att efter den stora justering som gjordes inför 2016 fortsätta att höja taxan med 1- till 2-procent årligen om möjligt koppla taxan till någon form av index. Styrelsen bör ta ställningen till sådan koppling först efter att utbyggnaden av återvinningskapaciteten har kommit längre och det är klarlagt hur den ska ske i nya tätbebyggda områden på västra Sicklaön och i de lokala centrumen.

5. Utmaningar och möjligheter – framåtblick 2030

Dricksvatten och spillvatten

Hela Nacka ska alltid ha tillgång gott och tjänligt vatten. Dricksvattenförsörjningen är en av de viktigaste tjänsterna kommunen erbjuder sina invånare. Genom regionalt samarbete gällande VA-försörjningen samt egen lokal organisation för det egna distributionssystemet är risken låg för att leverans ska utebli över längre tid. Det särskilda problemet med otjänligt vatten som uppträtt i delar av Boo under sensommaren och tidig höst 2016 är unikt i modern tid. Det finns idag ingen anledning att tro det beror på något systematiskt problem utan är av tillfällig slumpartad karaktär.

Planering och utbyggnad av kapacitet i systemet i Nacka pågår och avvägs mot den planerade tillväxten i Nacka. Motsvarande kapacitetssäkring på lång sikt pågår även på regional nivå genom till exempel ombyggnad Henriksdals reningsverk eller ombyggnad av Slussen för att kunna reglera Mälaren även i framtiden. Vidare innebär satsningen på övervakningssystem att driftsäkerheten ökar i vår anläggning inom Nackas gränser.

I samband med Nackas och regionens expansion noteras att det finns konfliktpunkter där t ex VA-kollektivets anläggningar hindrar eller försvårar utbyggnad av övergripande infrastruktur och bostadsbebyggelse. Ett aktivt deltagande från bolagets sida i denna planering är av största vikt för att bidra till att expansionen är möjlig men framförallt säkra funktionerna i VA-anläggningar.

Dagvatten

Nacka vatten och avfall AB tar en aktiv roll i dagvattenansvaret men hanteringen av dagvatten måste även hanteras på övergripande nivå i Nacka kommun. Det finns en långsiktig plan gällande renovering och underhåll av befintliga dagvattenanläggningar. VA-

verksamheten har varit drivande när det gäller att ta fram ny dagvattenstrategi för kommunen. Avsikten är att den ska läggas fram för antagande under 2016.

Avfallshantering

Nackaborna ska uppleva att det är lätt att agera i enlighet med Nackas avfallsplan. Vår stora utmaning är kapacitetsbristen för återvinning som tydligt framgår i medborgarenkäter. Utbyggnaden av Österviks återvinningscentral, färdigställd 2015, är en del av åtgärden för att hantera bristen. Planerad kretsloppscentral i Kil, gemensam med Värmdö kommun, bedöms i kombination med ett antal lokala mini-ÅVC:er vara en långsiktig lösning. Under en övergångsperiod behövs troligen temporära lösningar som riskerar att bli kortsiktiga och därmed relativt dyra. Stort fokus läggs på att genomföra den tänkta strategin under de kommande åren.

Om övergång till bolag

I samband med övergång av verksamheten till bolag har många frågor som just rör särskiljandet av taxekollektivens aktiviteter från skattekollektivet kommit upp till ytan. Den största är aktivering av VA-investeringar från stadsbyggnadsprojekten vilken är känd sen tidigare. I övrigt har fokus hamnat på vardaglig basis där medarbetare blivit mer medvetna om vilka uppgifter som ingår i bolagets verksamhet och när tid ska debiteras för medverkan i projekt som kommunen ansvarar för. En förväntad effekt av bolagiseringen har således infriats redan.

6. Övriga uppdrag

Målsättningen är att ta fram en digitaliseringsplan och digital strategi för hela verksamheten. Interna processer behöver organiseras mer effektivt utifrån de nya verktyg som nu finns tillgängliga. Långsiktig planering behövs för att kunna använda tillgängliga data och digital teknik som finns för att jobba smartare. Till exempel införande av flera e-tjänster, användning av sms tjänsten vid akuta händelser och användning av GIS verktyget vid planering och utredning av VA- och avfallsverksamheterna.

Användarnas samt medborgarnas möjlighet att ha inflytande på och påverka informationen i de digitala plattformarna, som den externa webben, intranät och Nackas vatten verksamhetssystem behöver också beaktas i planen.

Dag Björklund
Tf VD
Nacka vatten AB

Fredrik Kristoffersen
Controller
Nacka vatten AB